

SLOVO ÚVODEM

Vážení čtenáři,

náš informační zpravodaj Podyjské listí vstoupí letos do pátého roku své existence. Za tuto dobu jsme se Vás snažili informovat o některých zásadních problémech Národního parku Podyjí, zejména pak o věcech, které mají vztah k Vám jako k návštěvníkům nejen národního parku, ale i širšího okolí Znojma.

Podyjské listí není žádným vědeckým sborníkem. Snažíme se na jeho stránkách poskytnout informace ve srozumitelném jazyce pro co nejšířší uživatelskou obec. Samozřejmě nás vede trochu i snaha o usnadnění vlastní práce – pokud jsme tázáni na naši správu nebo v Návštěvníckém středisku v Čížově častěji na nějaké téma, není nic jednoduššího než napsat článek do zpravodaje a případným dalším tazatelům poskytovat jeho kopie se stručným komentářem. Na stránkách zpravodaje se proto v předchozích čtyřech ročnících objevily články o vodní plavbě na Dyji, režimu vranovské elektrárny, likvidaci invazních druhů rostlin či lovu muflonů zvěře.

Není důvod, proč v této dosavadní praxi nepokračovat. V roce 2004 bychom rádi hodně prostoru věnovali informacím o metodách péče o les v Národním parku Podyjí nebo o původnosti či nepůvodnosti konkrétních dřevin v Podyjí. Prostor dostane i velmi konfliktní otázka podoby obcí ochranného pásma národního parku včetně určitého omezení stavebníků. První vlastovkou je i článek v rubrice Náš rozhovor věnovaný nejzachovalejšímu souboru vesnických staveb – obci Popice.

Podoba našeho zpravodaje je do těchto chvil výlučně určena naší vůlí informovat či neinformovat o určitých tématech. Pro příští léta bychom toto rádi změnili. Chceme uveřejňovat i ohlasy Vás, našich čtenářů, na dění v Podyjí, reagovat na Vaše dotazy či informovat Vás o našich postojích k tématům, které si sami vyberete. Pomozte nám, prosím, i Vy tvořit další podobu Podyjského listí.

RNDr. Jan Kos
redakce Podyjského listí

Společná strážní služba
v NP Podyjí - Thayatal

Strážní služba neodmyslitelně patří k základním činnostem prováděných na území všech národních parků a chráněných krajinných oblastí České republiky. Posláním této činnosti je praktická kontrola dodržování ochranných podmínek chráněného území a to zejména v jeho nejcennějších zónách. Součástí této (pro veřejnost méně populární) služby může být samozřejmě i zjišťování totožnosti osob, které porušují předpisy na ochranu přírody, ukládání blokových pokut za přestupky, či dokonce řešení závažnějších porušení v součinnosti s Policií České republiky.

Strážce ochrany přírody by však neměl být pouze figurkou strašící návštěvníky chráněného území při sebemenším přestupku. Vzhledem k nutným předpokladům pro výkon své funkce (bezúhonnost, zdravotní způsobilost, profesní

znalost problematiky ochrany přírody a krajiny) musí být především osobou schopnou návštěvníkům pomoci. Musí poskytnout informaci nejen o přírodních zajímavostech, povolených či nepovolených aktivitách v chráněném území, ale i veškeré informace místopisné včetně doporučení optimálních turistických tras. Návštěvníkům chráněného území by měl všemožně pomoci i při řešení určitých krizových situací, do kterých se mohou dostat.

Právě především jako informační servis pro návštěvníky je strážní služba chápána i na území bilaterálního národního parku Podyjí – Thayatal. Takto je uplatňována na českém území od vzniku Národního parku Podyjí v roce 1991, ke stejné filosofii se pak po roce 2000 přihlásila i správa rakouského Thayatalu.

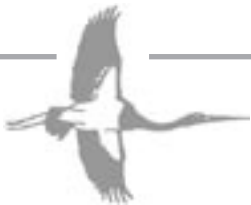
(dokončení na straně 2)

Hardeggská vyhlídka - častý cíl návštěvníků z obou zemí

Obsah:

Slovo úvodem ...	1	Tip na výlet	4-5
Společná strážní služba	1-2	Zprávy	6
Setkání ministrů	2	Chráněná území ČR	7
Památková zóna Popice, ano či ne?	3	Připravili jsme pro Vás	8

Společná strážní služba v NP Podyjí - Thayatal

(pokračování ze strany 1)

Prostředků, jak působit (či usměrňovat) návštěvníka je samozřejmě celá řada.

Patří k nim sezónní provoz obou návštěvnických středisek, instalace terénních

Značení turistických stezek v NP Thayatal

panelů, vydávání informačních letáků či působení prostřednictvím sdělovacích prostředků. Živý kontakt s profesionálním pracovníkem a vzájemný dialog je ale prostředkem, který i v dnešním světě bleskového přenosu informací, neztrácí na své důležitosti, možná právě naopak.

Ve většině informačních materiálů o NP Podyjí-Thayatal je uvedeno, že příroda nezná státní hranice, tudíž že i na

opačných březích Dyje se postupuje podle podobných principů i ve vztahu k návštěvníkovi. Platí to pouze do určité míry. Pomineme-li odlišnost jazyka, existuje i různá legislativa a rovněž tak mentalita obou národů je přece jen trochu odlišná. V praxi to pak znamená, že návštěvník octnuvší se na druhé straně hraniční lávky v Hardeggu se rázem nachází v prostředí, kde nemusí všemu rozumět a kde se mu nějaká informace (navíc v rodném jazyce) rozhodně může hodit.

V minulých dvou letech proto byla zatím pokusně zavedena společná strážní služba, kdy o víkendovém dni spolu chodí jeden strážce český a jeden rakouský. Jejich trasa je volena vždy po nejfrekventovanějších turistických stezkách s cílem ovlivnit co možná nejvyšší počet návštěvníků. Společné strážní služby probíhají vždy jednou za měsíc (od května do září) střídavě na českém a rakouském území.

Za tuto dobu bylo uskutečněno 10 těchto služeb, což je poměrně již dost na vyhodnocení určitých zkušeností. V prvé řadě se potvrzuje, že i přes množství informačního materiálu, který o území parků byl napsán, si návštěvník téměř vždy rád nechá poradit, kam směřovat své další kroky. Důležité vždy bývají informace o způ-

sobu značení turistických (na našem území i cykloturistických) stezek, o dalších cílech na neznámém území a otevíracích dobách objektů. Ve vrchovaté míře se našťastí potvrzuje i skutečnost, že návštěvník od sousedů není lump, který přišel vybírat hnízda či přesazovat rostliny do svých rodinných zahrádek, stejně jako to, že strážce z řad ochrany přírody není netvor, metající oheň a síru a rozdávající pokuty i za pouhý křivý pohled na matku přírodu.

Společná strážní služba je vynikajícím prostředkem, jak pochytit co nejvíce informací i pro samotné pracovníky správ obou parků. Vedle získání těchto informací je samozřejmě důležitý i princip zpětné vazby – důvěrně známé a mnohokrát mnou opakované skutečnosti mohou být nové nejen pro mého zahraničního kolegu, ale samozřejmě i pro jakéhokoliv návštěvníka území, kde já sám jsem do určité míry zodpovědný nejen za uchování přírodních hodnot, ale i za co nejlepší přenos informací směrem k veřejnosti.

Společné strážní služby budou v roce 2004, v roce vstupu naší republiky do Evropské unie samozřejmě pokračovat. O poznatky těch minulých bude určitě rozšířena i dosavadní nabídka návštěvnických středisek obou národních parků. - kk -

Setkání ministrů

V pátek 9. ledna 2004 se ministr životního prostředí České republiky Libor Ambrozek sešel ve Vranově nad Dyjí se svým rakouským kolegou, spolkovým ministrem zemědělství a lesnictví, životního prostředí a vodního hospodářství Rakouské republiky Josefem Pröllem. Není náhodou, že symbolickým místem setkání byl státní zámek ležící na okraji Národního parku Podyjí.

Oba ministři zhodnotili dosavadní bilaterální spolupráci a zabývali se výhledem na příští období, zejména spolupráce v rozšířené Evropské unii. K hlavním tématům rozhovorů patřilo například dokončení jednání o bilaterální dohodě o přeshraničním posuzování vlivů na životní prostředí, oblast ochrany klimatu (mimo jiné zaměření na projekty využití biomasy jako alternativní suroviny), spolupráce na společném vypracování koncepcí ve vodním hospo-

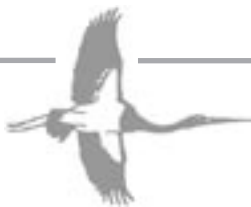

Ze společného setkání ministrů na Vranově

dářství, odpadovém hospodářství a při ochraně ovzduší a klimatu, spolupráce v ochraně přírody a krajiny – zejména při ochraně národních parků Podyjí

a Thayatal a vymezení stanovišť Natura 2000, spolupráce v oblasti kontroly geneticky modifikovaných organismů.

- tor -

Památková zóna Popice, ano či ne?

Památková ochrana vesnice Popice na okraji národního parku je záměrem pocházejícím již z 80. let minulého století. Projednání této ochrany však po 20 letech naráží na zřejmě nepřekonatelné překážky. Na celý problém jsme se zeptali ing. Marka Fajmana, pracovníka Národního památkového ústavu v Brně.

Proč zrovna Popice, s jakými hodnotami se zde můžeme setkat?

Popice představují ulicový typ vsi s návesním prostorem, na němž je umístěn kostel, budova staré školy a nejstarší rolnické usedlosti. Základem těchto usedlostí je charakteristický typ dyjsko-svrateckého domu s okapovou orientací, vytvářející řadovou zástavbu s úzkými prolukami - tzv. soutkami. Obec jako celek zůstala do současné doby uchráněna výrazných negativních zásahů jak po stránce urbanistické, tak architektonické (včetně detailů, jakými jsou klasicistní a historizující fasády včetně soudobých oken dveří a vrat) i stupně zachování vnitřních dispozic jednotlivých usedlostí.

V čem by byli občané Popic omezeni vyhlášením památkové zóny a co by mohli naopak (i dlouhodobě) získat?

Dle ust. § 14 zákona č. 20/1987 Sb. o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů musí každý vlastník kulturní památky a také nemovitosti, která se nachází na území památkové zóny, požádat před realizací jakýchkoli stavebních úprav o závazné stanovisko příslušný orgán státní památkové péče (zde MěÚ Znojmo).

Jedno ze zachovalých stavení v Popicích

Vydaným závazným stanoviskem se pak musí při realizaci úprav nemovitosti řídit. Je pochopitelné, že ne všechny v současné době používané materiály nebo stavební postupy rekonstrukcí jsou pro území památkové zóny přípustné. To s sebou může nést zvýšené náklady spojené s realizací těchto prací. Naproti tomu u prohlášených kulturních památek lze čerpat finanční příspěvky na zvýšené náklady spojené s jejich obnovou (v Popicích je navrženo k prohlášení 9 usedlostí).

Ze středně a dlouhodobé perspektivy tkví význam památkové zóny především v uchování tradičního obrazu vesnice, který se jinak pomalu vytrácí vlivem

ztráty schopnosti velké řady současných architektů a stavitelů vhodně umístit novostavby a řešit úpravy starších objektů v souladu se stavební tradicí dané vsi či regionu. Právě málo dotčený obraz venkovského sídla však bude v budoucnu stále více znamenat zájem ze strany turistů z celého světa (jak nám to může dokázat již dnes vysoká návštěvnost zachovaných historických jader měst) a s tím spojený rozvoj obchodu a služeb.

Kde jinde na jižní Moravě se můžeme setkat s takto vyhlášenou památkovou zónou?

Na území okresu Znojmo existují vesnické památkové zóny (dále jen „VPZ“) Vratěnín a Šatov, na okrese Blansko je to VPZ Veselka, na okrese Hodonín VPZ Javorník a Vápenky, na okrese Vyškov VPZ Zvonovice a Lysovice a na území Brna VPZ Brněnské Ivanovice.

Jaký je současný stav schvalování, je vyhlášení památkové zóny Popice vůbec reálné?

Podle našich informací se připravuje v současné době vyhláška Ministerstva kultury ČR, jíž se vymezí rozsah nově vyhlášených vesnických památkových zón. S ohledem na nesouhlas představitelů Města Znojma, na jehož území se Popice nachází, s vyhlášením zóny, nepovažují v současné době vyhlášení zóny Popice za reálné.

Děkujeme za rozhovor.

- kk -

Popická fara s kostelem sv. Zikmunda

Malé historické stavby na železnici v okolí NP Podyjí

Účelem tohoto příspěvku není vylíčení dějin výstavby železnice na Znojemsku, ani prezentace nejnáměšších staveb jako je velký viadukt přes řeku Dyji ve Znojmě, ale upozornění na stavby, doposud spíše opomíjené, většinou ukryté v železničních náspech, kterých je však i na tratích „na dohled“ od Národního parku Podyjí nemálo.

Tak jako všímavý návštěvník našeho národního parku „vidí“ někdy nenápadnou krásu přírody, všimněme si kouzla drobných staveb, tiše sloužících již několik generací.

Vydejme se na několikahodinový pěší výlet, vhodný zvláště v zimním a předjarním období, než bujná jarní vegetace některé stavby zakryje.

Stačí dojet ze znojemského nádraží do nejbližší zastávky a vydat se zpět.

Začneme východně od území národního parku:

Trasa Šatov - Znojmo :

Úsek je součástí, v letech 1870 –1871 vybudované, tzv. „Rakouské severozápadní dráhy“ Vídeň-Znojmo-Jihlava-Kolín (Mladá Boleslav).

Pro orientaci nám poslouží značení kilometráže na původních kamenných patnicích směrem od Vídně. Dochovány jsou i patníky s originálním označením tehdejšího budovatele.

Po vystoupení na původním šatovském nádraží vyjdeme podél trati směrem na Znojmo.

Znojemské nádraží - ze sbírky historických pohlednic pana Josefa Vlasáka

Brzy přijdeme k prvnímu historickému železničnímu tunelu - podjezdu kolejiště na doposud užívané polní komunikaci u nové šatovské vodárny (89,9 km od Vídně). Po poměrně krátkém úseku s novějším mostem pod kterým podtéká potok Daniž, je v km 90,2 další historický tunel pod tratí s mladší stavební úpravou, původně pro pěší a malé povozy. V přibližné ose tohoto tunelu prochází první linie předválečných čs. opevnění.

V km 91,3 (u cestního přejezdu, jižně od polní trati Zadní padělky) se nachází historický železniční propustek se zajímavým vzkazem od kamenického mistra, vytesanou vystupující kamennou „boulíčkou“ na jižním čele. V km 92,4, východně od polní trati Přední díly, je další historický železniční tunel - propustek v délce asi deset metrů. Obdobná stavba je v km 93,5.

Zajímavé místo je v km 93,85, kde je asi pět metrů dlouhý propustek, důkladně přestavěný v roce 1943. Souběžně s ním je kamenné torzo dalšího propustku se zazděným původním patníkem. V lokalitě pod Pustým kopcem je v km 94,7 tunel na občasnou vodoteč, původně pro pěší. Jen několik desítek metrů severozápadně, pod železničním náspehem, se nachází kamenná stavba připomínající dnes suchou studnu. Ještě pod Pustým kopcem v km 94,8 je v tělese trati další historický tunel s mladší úpravou pro pěší a malé povozy.

Severně od nového přemostění kolejí silnicí Retz - Znojmo (v km 96,3) se nachází další historický železniční tunel s mladší úpravou pro pěší a malé povozy. Naproti Modrým

sklepům je v km 96,8 pod poměrně vysokým železničním náspehem intaktní tunel pro pěší a pro odtok dešťových vod v délce asi dvacet metrů. V km 97,9 na polní cestě k vinohradům nad Sedlešovicemi je větší tunel pro pěší a menší povozy, délky asi třicet dva metry, opět v mohutném železničním náspe. V nedaleké lokalitě pod vinohrady Kraví hory v km 98,2 následuje menší tunel v délce asi patnáct metrů pro odtok povrchových vod. Poslední tunel před velkým železničním viaduktem přes řeku Dyji (v km 98,9), který slouží k odtoku dešťových vod, má impozantní délku asi padesát metrů.

Trasa Cítovnice - Znojmo:

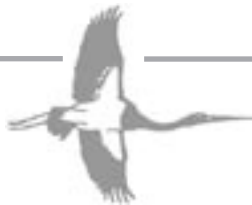
Tímto směrem jdeme proti historické kilometráži z Vídně.

Poněkud výše v km 108,6 od železniční zastávky Cítovnice (km 108,3) lze spatřit v trase kolejí velký kamenný železniční tunel pod silnicí Znojmo - Vranov nad Dyjí, délky asi dvacet sedm metrů, šířky asi pět metrů. Malý stavební soubor cítovnické železniční zastávky je dochován v původním stavu. Tvoří ho vlastní budova zastávky a tratní domek. Zajímavostí je kovový stojan na jízdní kola.

V km 107,9, 107,3 a 107 jsou menší kamenné propustky světlosti asi 1 x 1 metr, přestropené mohutnými kamennými deskami. Z důvodu obtížné přístupnosti je vhodné tento úsek z cítovnického nádraží vynechat a jít po nedaleké modré turistické značce, která se ke kolejí vrací v km 106,1. Zde je pod vysokým náspehem velký zaklenutý železniční tunel na Gránickém potoce, délky asi patnáct metrů. V km 105,85 je téměř nepřístupný kamenný tunel na potůčku, délky asi jedenáct metrů. Obdobný kamenný tunel pro pěší pod přírodní lokalitou u bývalého lomu je v km 105,5 - jde o používanou spojnicí ze zahrádek na Cínové hoře do Gránického údolí. V km 104,4 - 104,5

Stupňovaná klenba odvodňovacího tunelu mezi Znojmem a Dyjí

je stavebně nedokončený mohutný kamenný historický opěrný systém železniční trati nad Pivcovým pramenem. Jeho prameniště je na opačné - severní straně tělesa dráhy, přístupné z Gránického údolí dlouhým zaklenutým tunelem umístěným vlevo ve svahu. Pivcův pramen byl upraven v roce 1923 tehdejšími Okrašlovacími a zalesňovacími spolkem ve Znojmě. V km 103,8 na okraji města Znojma je v širokém silničním náspu pod Pražskou ulicí kolej vedena tunelem podkovovité světlosti, dlouhým asi třicet pět metrů. Kamenná klenba tunelu byla postupně vyzdívána po jednotlivých částech (pět + dva). Oba tunely (u citonické zastávky a tento větší) jsou jedinými na celé Severozápadní dráze Vídeň - Kolín. Nedaleko - pod Soudním vrchem (103,6 km) je atypické úzké přemostění kolejíště, které původně sloužilo jako akvadukt starého vodovodu z Citonic do Znojma. V prostoru u křížení znojemských ulic Resslerova a Růženy Svobodové, pod lokalitou zvanou Amerika (km 102,8), je pod železnicí zahloubený tunel pro pěší délky asi osmnáct metrů - doposud slouží původnímu účelu na cestě do Městského lesíka. Nedaleko u křížení ulic Vančurova a Růženy Svobodové je další historický tunel v délce asi šest metrů opět pro pěší do výletní lokality Městského lesíku.

Trasa Dyje - Znojmo:

Úsek je zakončením v roce 1870 vybudované odbočky z trati (Vídeň-) Dolní Rakousko-Moravský Krumlov-Brno. Proto je i dodnes dochovaná kilometráž značena směrem od Hrušovan do Znojma.

Současná zastávka v obci Dyje (v km 20,1 od Hrušovan nad Jevišovkou) bývala původně železniční stanicí, ale na funkčním významu ztratila po ukončení těžby kamene v nedalekých velkých lomech. Původní patníky s kilometráží na této dráze jsou hustější než na Severozápadní dráze - vždy po 200 metrech střídavě oboustranně, tudíž prakticky po 100 metrech.

V hlubokém násypu v km 20,8 je od-

Tunel pod Pražskou ulicí ve Znojmě

vodňovací tunel se čtyřikrát odstupňovanou klenbou o stoupání asi dva metry, celkové délky asi dvacet čtyři metrů. Tunel nese nad jižním, později upraveným vstupem, stopy datace. Nedaleko v km 21,2 v mělčí úžlabině je odvodňovací tunel stejného profilu, ale vodorovný v délce asi deset metrů.

Prohlídka dalších tunelů na trase do Znojma vyžaduje sestoupit do Dobšic na konec ulice K Hájků a dále pokračovat jižně pod tělesem dráhy proti toku Dobšického potoka.

Po několika minutách můžeme odbočit k mohutnému násypu úžlabiny pod železniční trati v km 22,9. Zde je poměrně nenápadný vstup do impozantního mnohokrát odstupňovaného stoupajícího tunelu s převýšením asi pět metrů a o celkové délce asi padesát metrů. Doposud slouží původnímu účelu jako průchod pro pěší a k odvodnění. Vede na hlavní lesoparkovou cestu s lipovou alejí v lokalitě Hájek, která byla vysázena po roce 1881.

Pěšina jižně pod násypem trati v km 23,2 ústí spolu s Dobšickým potokem do mohutného intaktního tunelu pod rozsáhlým

zásypem údolí potoka. Tunel je zachován i s detaily nárožních kamenných patníků (původně ochrana proti kolům povozů). V km 23,4 prochází, již nižším násypem, druhá cesta z Dobšic k Suchohrdlům dalším tunelem pro povozy a pěší, opět s nárožními patníky. "Díky" neuvážené skládce v prostoru vyústění na Dobšice nefunguje odtok dešťové vody (při poslední povodni byl v tunelu sloupec neodtékající vody do výšky asi jeden metr). V zahradách před Červeným mostem (v km 24,4) je menší, chodci již neužívaný, tunel - nyní pouze pro odtok povrchových vod.

Skupina mohutných borovic signalizuje, že třetí trasa vrcholí těsně před znojemským nádražím v km 24,6 až 24,7 skvělým technickým dílem cihelného Červeného mostu přes údolí potoka Lesky.

Tato trať byla ve Znojmě původně zakončena samostatnou nádražní budovou, která doposud stojí na opačné straně kolejíště znojemského nádraží, při dnešní Průmyslové ulici.

Malá úvaha na závěr tohoto stručného „železničního“ itineráře:

Asi 25 kilometrů trati je samozřejmě nepatrným zlomkem tisíců kilometrů, které v té době jen v Českých zemích vznikly. Je otázkou, jaká část je dodnes v provozu v tak unikátně dochované podobě. Ale to není důležité.

Podstatné můžeme vidět na všech velkých i těch nejmenších, „neatraktivních“, stavbách. Špičkovou kvalitu řemesla v tom nejširším slova smyslu. Často předčí kvalitu a trvanlivost současných s většími technickými možnostmi.

Dnes téměř neznámí stavitelé historických železnic u Znojma, ať už mluvili česky, německy nebo italsky, nám zanechali srozumitelný odkaz - víru, že jejich poctivé dílo bude sloužit i dalším generacím. Všimněme si ho, uchovme a předejme dále. - sk

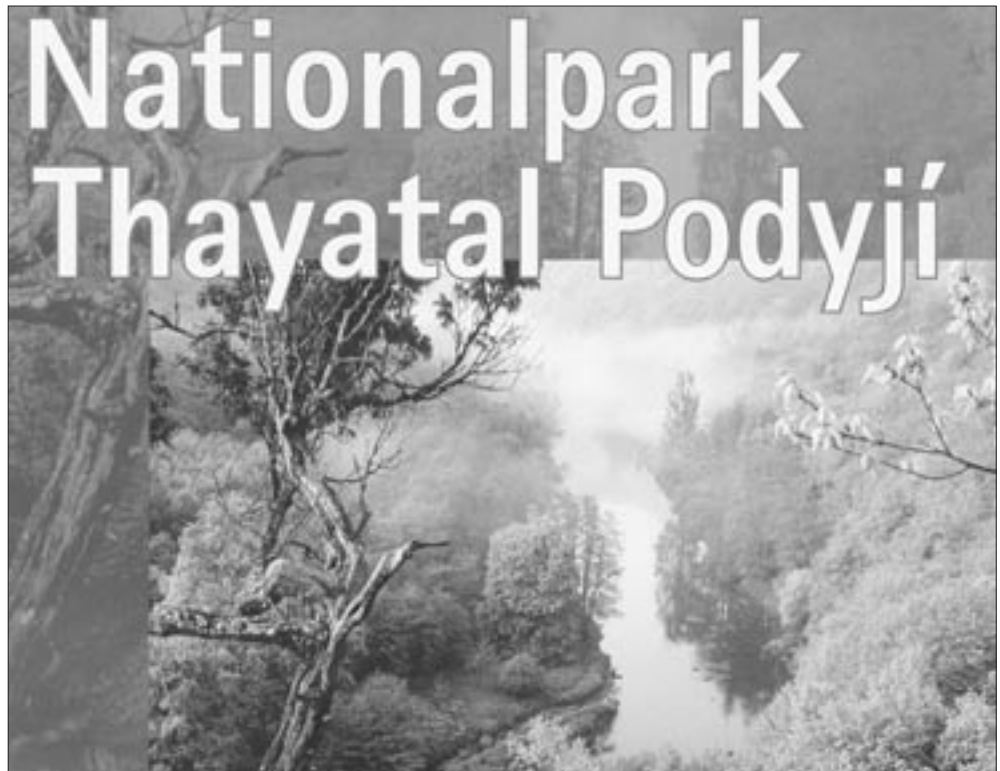
Na trati mezi Znojmem a Šatovem

Nová kniha

Správa Národního parku Thayatal vydala novou knihu s názvem Nationalpark Thayatal Podyjí. Autorem díla je pan Thomas Hofmann. Kniha je doplněna velkým množstvím fotografií devatenácti fotografií. Publikace vznikla v tiskárně Günter Hofer v Retzu, kde byla rovněž na konci roku 2003 slavnostně představena veřejnosti.

Její formát je A4, obsahuje jmenný rejstřík, seznam použité literatury a důležité kontakty správy obou národních parků. Kniha určená široké veřejnosti seznamuje čtenáře v devíti kapitolách čtivou formou s jedinečným fenoménem údolí Dyje. Zbývá jen dodat, že vyšla pouze v jazyce německém. K dostání je v budově Návštěvníckého centra Správy NP Thayatal v Hardeggu a stojí 29 €. - laz -

Likvidace skládky u Lukova

V prosinci loňského roku probíhala likvidace staré skládky komunálního odpadu asi 1 km západně od obce Lukov. Práce probíhaly v těsné blízkosti červené pěší turistické trasy směrem na Čížov, následný odvoz vytěženého materiálu na veřejnou skládku částečně omezil uživatele turistických cest v okolí Lukova (vzhledem k roční době

jich bylo naštěstí minimálně) a částečně i občany Lukova.

Tato černá skládka byla založena v 70. letech minulého století na území za „železnou oponou“. Toto nevábné dědictví připadlo Správě Národního parku Podyjí, která pro likvidaci odpadu využila prostředky Ministerstva životního prostředí ČR určené ke sprá-

vě nezczitelného státního majetku.

Vzhledem k tomu, že původně předpokládaný objem skládky byl menší než ten skutečný, bude zapotřebí (pokud se podaří sehnat finanční prostředky) dokončit práce letos. Správa parku doufá, že se tak stane ještě před příchodem většího počtu návštěvníků do Podyjí. - kk -

Nová mapa Vranova

Obec Vranov nad Dyjí připravila pro své návštěvníky na novou turistickou sezónu přehlednou mapu obce. V měřítku mapy 1:7500 je možné za-

kreslit nejen každý dům, ale zároveň zde znázornit veškeré aktuální služby poskytované na území obce. Nejvýznamnější hotely a pensiony zde mají

rovněž své fotografie a popis služeb, součástí textové části je pak i stručná vlastivědná charakteristika Vranovska.

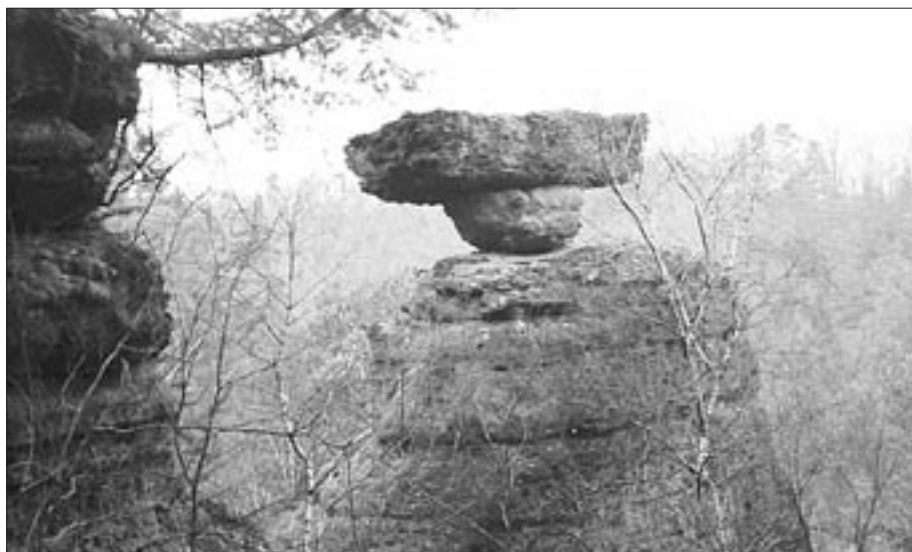
Kromě samotného Vranova nad Dyjí včetně areálu zámku mapa zobrazuje přilehlé okolí a část rekreačního areálu Vranovské přehrady od vlastní hráze směrem na Štítary. Nechybí samozřejmě zákresy cyklostezek a turistických tras včetně zatím již vyznačených tematických stezek v okolí Vranovského zámku (okruh Heleny Mniskové, Felicitin okruh).

Kartografické dílo, které vydala Agentura Bravissimo ze Znojma, spatřilo světlo světa již koncem roku 2003. Pro následující turistickou sezónu bude k prodeji za 20,- Kč v Turistickém informačním centru ve Vranově a možná i na dalších místech. - kk -

Chráněná krajinná oblast Kokořínsko

Skalní útvar Pokličky v Kokořínském dole

Dalším velkoplošným chráněným územím ležícím v oblasti pískovcových skalních měst je Kokořínsko. Jedná se o mimořádně romantické území mezi Mělníkem a Českou Lípou mimo dosah železnice a významných silničních tahů vůbec, území, jehož krásy již dávno objevila celá řada významných českých umělců.

Chráněná oblast byla vyhlášena v roce 1976 na rozloze 272 km². Zahrnuje jižní, divočejší partie Ralské pahorkatiny. Jedná se o výškově poměrně členité území úzkých údolí a roklí, nejnižším bodem je dolní část údolí Liběchovky nad ústím do Labe (cca 175 m n.m.), nejvyšší pak vrchol Vlhoště (614 m n.m.).

Geologické podloží je tvořeno z převážné míry mladotřetihorními kvádrovými pískovci s vloženými vrstvami vápnných pískovců a různých sloučenin železa. Právě tyto příměsi vlivem selektivního zvětřování daly vzniknout četným zajímavým tvarům na skalách jako jsou skalní okna, brány, výklenky a římsy, pokličky či voštiny. Právě nejdokonaleji vyvinuté pokličky (odolná vrstva železitých slepenců ležících na méně odolných vrstvách pískovců vypreparovaných do podoby skalních věží ve střední části Kokořínského dolu) jsou asi nejnavštěvovanější přírodní atraktivitou a symbolem celé chráněné oblasti.

Kvádrové pískovce byly po ústupu křídového moře vystaveny velkým horotvorným tlakům a proto byly původně kompaktní vrstvy rozlámány do menších částí. Celé území, protékané přibližně v severojižním směru říčkami Pšovkou a Liběchovkou je rozčleněno velkým množstvím bočních kaňonovitých údolí a roklí. Pískovcová tabule je navíc na více místech (zejména v severních partiích Kokořínska) proražena

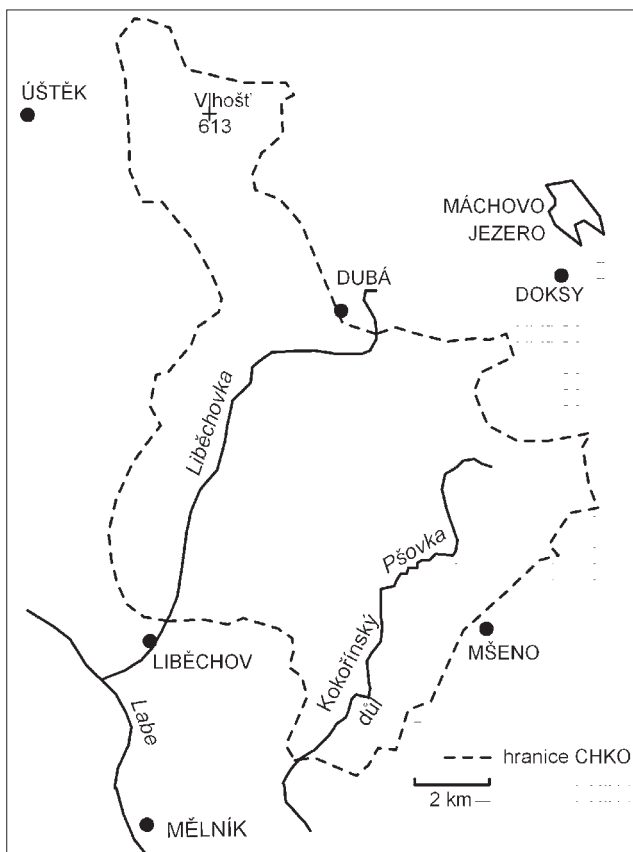
mladotřetihorními vulkanickými výlevy (Vlhošť, Ronov, Vrátnská hora), které pak tvoří nezaměnitelné krajinné dominanty.

Území tvořená křídovými pískovci nebývají zpravidla příliš atraktivní po stránce biologické. Botanicky možná nejvýznamnější partie na Kokořínsku lze nalézt ve spodních partiích roklí, kde se lze setkat s celou řadou vlhkomilných, horských či podhorských druhů. Kromě běžných druhů fauny je nutné upozornit na pravidelné hnízdění sokola stěhovavého či čápa černého, údolní mokřady pak hostí některé druhy obojživelníků, raků či mlžů. Právě obě hlavní údolí (Pšovka i Liběchovka) jsou z důvodu ochrany mokřadních společenstev zařazena do sítě území chráněných podle mezinárodní úmluvy o ochraně mokřadů (tzv. Ramsarské dohody).

Kokořínsko, i přes svou polohu nedaleko velkých středočeských měst, nebylo poznamenáno rozvojem průmyslu v minulých stoletích. Na území se zachovala celá řada roubených, hrázděných či zděných objektů původní lidové architektury, většina z nich neslouží trvalému bydlení, ale byla zachráněna v období, kdy se chalupaření stalo velmi oblíbeným způsobem víkendové či sezónní rekreace.

Území je často spojováno se jménem básníka Karla Hynka Máchy, který zde i na dalších místech mezi Mělníkem, Doksy a Litoměřicemi nechával inspirovat ke svým vrcholným dílům. Významné bylo Kokořínsko i pro další umělce, zejména výtvarníky. Některé stopy po jejich působení jsou patrné i přímo v terénu, jako např. činnost lidového sochaře Václava Levého na více místech uprostřed skalních měst.

Kokořínsko je místem velmi vhodným pro rekreaci v letní polovině roku. Se svou velmi hustou sítí pěších turistických cest a nově i cyklostezek se stalo cílem návštěvníků hledajících romantiku zatím méně navštěvovaných partií přírody České republiky.

Přírodou celého světa 2004 - cyklus přednášek Správy NP Podyjí

- 3. 2. 2004** JESKYNĚ SOUOSTROVÍ
ŠPICBERKY
Petr Zajíček
Správa jeskyní Moravského krasu Blansko
- 10. 2. 2004** CHRÁNĚNÁ KRAJINNÁ OBLAST
ŽDÁRSKÉ VRCHY
Jaromír Čejka
Správa CHKO Žďárské vrchy
- 17. 2. 2004** ZA PRALESY A GUERILLAMI
KOLUMBIE
Roman Zajíček
Agentura ochrany přírody a krajiny
- 24. 2. 2004** BOLÍVIE, OD DEŠTNÉHO PRALESA
PO SOLNÉ POUŠTĚ
Tomáš Grim
Přírodovědecká fakulta Univerzity
Palackého v Olomouci
- 2. 3. 2004** V HORÁCH ANDALUSIE
Martin Škorpík
Správa NP Podyjí
- 9. 3. 2004** ŽENY, MUŽI A KVĚTINY
NA NOVÉ GUINEI
Daniel Stančík
Přírodovědecká fakulta Univerzity
Karlovy v Praze

Přednášky se konají vždy v úterý od 19 hod. v Domě umění JMM, nám. T.G.Masaryka 11, Znojmo. Vstupné dobrovolné, změna programu vyhrazena.

24. ročník přednáškového cyklu Jihomoravského muzea ve Znojmě

- 5. února** O bernictví města Znojma ve vrcholném středověku na základě městských knih ze 14. a 15. století.
Mgr. Ivana Hubáčková, Matematický ústav Univerzity Karlovy v Praze
- 12. února** Stavebně-historický vývoj hradu Cornštejna nad Dyjí.
Mgr. Jiří Kacetl, Gymnázium a Střední pedagogická škola, Znojmo
- 19. února** Letecká archeologie na Moravě 1983-2003
Doc. PhDr. Jaromír Kovárník, CSc., Jihomoravské muzeum ve Znojmě
- 26. února** Unikátní archeologické objevy v Hlubokých Mašůvkách a Mašovicích
RNDr. Marta Dočkalová, PhD., Moravské zemské muzeum v Brně a Mgr. Zdeněk Čizmář, Ústav archeologické památkové péče Brno, pob. Znojmo
- 4. března** 50 let meteorologie na Znojemsku
RNDr. Jiří Trachtulec, Český hydrometeorologický ústav, stanice Kuchařovice
- 11. března** Neznámý moravskokrumlovský alchymista Johann Anton Kirchweger a jeho spis Aurea Catena Homeri
Mgr. Josef Černý, Gymnázium Karla Polesného, Znojmo
- 18. března** Zlatá bula sicilská
PhDr. Martin Wihoda, PhD., Masarykova univerzita v Brně

Přednášky se konají vždy ve čtvrtek od 19 hod. v Domě umění JMM, náměstí. T.G. Masaryka. 11 Vstupné je dobrovolné, změna programu vyhrazena.

Podyjské listy – Zpravodaj Správy Národního parku Podyjí, ročník 4., č.4/2003 ° **Vydává:** Správa Národního parku Podyjí, Na Vyhliďce 5, 669 02 Znojmo ° **Redakce:** Jan Kos ° **Spolupráce:** Marek Fajman, Martin Kouřil, Silvestr Kozdas, Petr Lazárek, Tomáš Rothrockl ° **Fotografie:** archiv Národního památkového ústavu v Brně, Petr Lazárek, Tomáš Rothrockl, Michal Schneider ° **Grafická úprava a sazba:** Atelier FGT Znojmo, e-mail: atelierfgt@volny.cz ° **Tisk:** Tiskárna Kuchařovice ° **Náklad:** 700 výtisků ° **Vyšlo:** únor 2004 ° Vytiskováno na 100% recyklovaném papíru.

Canon
Canon CZ, s. r. o.
generální partner
národních parků České republiky